

Изази уторком, четвртком и суботом.

ПРЕДПЛАТА: на Краљевину СХС
мјесечно Д 15; Тромјесечно Д 40;
на Италију мјесечно 40; на
једини број 30 центова. Огласи
по ценику. Поједини број Д 1-50.

ДАЛМАТИНСКИ РАДИКАЛ

Попштарина плаћена у готову.

Издаје: Окружни Одбор Народне
Радикалне Странке у Шибенику.
Одговорни уредник: Шпиро Ђакић.
Телефон број 80.

Штампа: Нова Штампарња - Шибеник.

Година II.

ШИБЕНИК, сриједица 20. јуна 1923.

Број 96.

BOLESNE POJAVE.

Nije potrebno naročito naglasiti da naš celokupni život posle rata, društveni i privatni, nalazi se u jednom stalnom moralnom opadanju. Nadali smo se i tešili da će se, u koliko se više udaljimo od ratnih užasa i ratnih posledica, i naš život vraćati normalnom koloseku. Ali, nažalost, ubitačne i štetne posleratne pojave, u mesto da se nalaze u opadanju, one, naprotiv, uzimaju sve širih i većih razmera. Razvrat u privatnom, korupcija u društvenom životu, to su glavne karakteristike današnje sredine. Prirodno je da su se posledice ovog bolesnog stanja morale osetiti i na samoj državi.

Mnogobrojni su primeri očigledne sabotaže države. Najpovzaniji faktori da vode brigu o državi u mnogo slučajeva dali su dokaza njihove svesne i hotimične zle volje. Oni su shvatili svoj položaj kao nešto lukrativno, kao nešto odakle će se najlakše i najpouzdanije moći doći do izvesnih partijskih koristi. Ceo smisao života sveo se na jedno odvratno koristoljublje. Srestva se ne biraju da bi se dospelo do cilja. I onda nije čudo da unutrašnji neprijatelji države dižu glave i da, otvoreno i sa jezuitskim osmejkom, otpočinu sistematski i dobro sračunati rad na podrivanju državnog temelja. A naše političke stranke, i suviše zatrovane partizanstvom, nesposobne su da ovom zlu stanu na put.

Pitanje se sada postavlja sa punim pravom: pa dokle će se tako?! Da li je, zaista, naša sredina toliko bolesna i toliko moralno pala da joj, uopšte, nema leka? Pesimisti su u očajanju, a optimisti, pak, gledaju i suviše površno na ovo i ovakvo stanje kao i na nešto prolazno, na nešto što mora biti. Prvi osuguju državu, iako je država najmanje kriva za takvo stanje. Drugi, ne osugujući nikoga, ostavljaju spokojno i bezbrizno vremenu da učini svoje. Ali, i jedni i drugi su na pogrešnom putu. Prvi, što u svojoj malodušnosti idu i suviše daleko, a nisu ništa uradili na otklanjanju toga zla. Drugi što u svome optimizmu idu u drugu krajnost, kao da se zlo može samo po sebi suzbiti i kao da ono ne ostavlja za sobom tragove.

Ova moralno-psihična kriza današnjeg društva u koliko se može objasniti, u toliko više nalaze nam i dužnosti. Samo što smo mi i suviše komotni da bi dozvolili sebi neko uznemirenje, jer je za nas glavno da što bolje iskoristimo svoja prava, često na uštrb drugoga, pa i same države. Mi u dužnosti gledamo ono što se mora, a ne ono što treba. I tako, u mesto da otkrivljujemo državu za ono što ne valja, krivimo sebe, jer je država ogledalo nas samih. Država ne može ništa učiniti, ako nema potrebno oslonca u nama. Ispunimo naše dužnosti prema državi i sve će poći na bolje. A to se da postići samo tako, ako mi budemo imali zdrav pojam o državi i ako mi gledamo u državi oličenje toga pojma.

Aleksandar Arangeljović.

Чехословачка и Бугарска.

Чехословачка је влада преко свога опуномоћеника у Београду изјавила, да неће признати нову бугарску владу све докле, док је не призна наша влада, јер хоће, да њен корак буде у свему заједнички са коракom наше владе.

Два гледишта.

Говор г. Пашића у сједници Нар. Скулштине од 7. о. мј нашао је силан одјек у нашој јавности. Госп. Пашић истакао је у томе својом говору, да га је нагнало да узме ријеч аа то, што се сада и сувише расправља о питању нашега уједињења и што се појављују опет све оне странке, које су и за вријеме рата много сметале успјешном раду око нашег ослобођења и уједињења.

Први који се јавио да одговори на ријечи г. Пашића био је г. Трумбић. Он је на сједници Хрватске Заједнице у Загребу 10. о. мј. одржао подужни говор, у коме је хтио не само да одбрани рад и политику бившег Југословенског Одбора, него му је намјера била, да оправда и данашњу политику хрватских опозиционих странака Г. Трумбићу као некадашњем предсједнику Југословенског Одбора у емиграцији дабогме да је много стало до тога, да пред нашом јавношћу а нарочито пред Хрватима што љепше прикаже себе и свој Југословенски Одбор као неке заточнике и борце за ослобођење и уједињење и да и даље одрже оно лажно мишљење, као да главни дио заслуга око ослобођења и уједињења Јужних Словена из бивше Аустро-Угарске монархије припада баш њему и том његовом Југословенском Одбору. Међутим данас су заслуге г. Трумбића и његовог Југословенског Одбора сведене већ на праву мјеру и поред неоспорних заслуга чма се и за све интриге и сав онај закулисни рад Трумбића и његових пријатеља, који су већ онда у емиграцији радили на томе, да потисну Србију и Србе и да помогну створити неку Југославију, у којој би све земље из бивше Аустро-Угарске монархије као засебна целина биле претежни дио и у којима би дакао Хрвати и „Југославени“ водили главну ријеч. Па зар садања политика Радића и хрватских опозиционих странака није то исто? Зар се иза ревизије Видовданског Устава не крије иста тежња хрватске и словеначке опозиције?

Г. Трумбић додуше говори и о државном и народном јединству, само што би се то јединство имало спровести по његовој концепцији, то јест без хегемоније Срба. Хегемонија Срба је дакле и г. Трумбићу оно, што му боде очи и што му не да мира. Зато је он и поставио тежиште свога говора на то, да докаже како у нашој држави постоје заправо два гледишта и то два толико супротна гледишта о нашем народном питању, због којих не може бити ни ријечи о слози и љубави међу Србима с једне стране и Хрватима, Словенцима, Муслиманима и свију других с друге стране.

„Биле су двије концепције — вели г. Трумбић — о нашем опћем народном питању. Оне постоје још и данас, и ако је питање нашега ослобођења од Аустро-Угарске свршено. Једна је концепција у кратко ова: Србија ослобађа и присаједињује ново ослобођене крајеве. Тако се ствара народно и државно јединство. Друга је концепција ова: ослобођење свих земаља српско-хрватско-словеначких као једне целине од Аустро-Угарске а у име начела народности и њихово уједињење са Србијом и Црном Гором на темељу прана народног самоодређења.“ Даље г. Трумбић вели: „Створио се један особит појам о народном јединству С. Х. С. са политичком

тенденцијом и са принципом, да у држави влада већина, којој треба да се покорава мањина. На дјелу то значи ништа друго него ово: Пошто су Срби већина, они треба да воде државу, а Хрвати и Словенци као мањина треба да се покоравају“ Даље г. Трумбић вели, да се у Београду јера политикана анексије, а то је разлог хегемонији српској још боље србијанској. Против свега тога пак, од ријечи до ријечи овако вели г. Трумбић: „... Из срца свих Хрвата диже се један глас: Ми смо народ хрватски, који ће срушити овај дивљи режим, овај барбарлук, који нас дави! Хрватство је носиоца идеје слободе и предводник свих потлачених и оно треба да схвати своју мисију, а та је, да сруши ову тиранију, која нам је свима стегла душу и живот“.

Када се читају ове и оваке ријечи г. Трумбића, и нехотице дође да се запитамо: па зар је такав човек могао као вођа Југословенског Одбора искрено заступати нашу народну ствар и зар је тај Трумбић смио бити наш министар спољних послова и заступник наше државе на мировној конференцији? Ове ријечи г. Трумбића најбоље свједоче, да је наш премијер изнио сушту истину о фамозном Југословенском Одбору и да је имао потпуно право, када у своје вријеме није имао повјерења у тај одбор и када никако није хтио да препусти господи из тога одбора, да они на своју руку рјешавају наше национално питање.

Г. Трумбић и његови већ су неколико пута досада у правој свјетлости показали своју праву политичку ћуд. Послије овога пак Трумбићевога говора нама је потпуно јасно шта хоће и г. Трумбић и сви његови. Нису ту у питању „два гледишта“, него се ради на томе, да се пред свијетом и јавношћу што више оцрне и наруже Србија и Српство. Виче се против хегемоније Срба у овој држави, а не каже се, каква би и чија би била хегемонија у аутономној Хрватској, Босни, Далмацији? Зар би 900.000 православних Срба у Босни и Херцеговини, зар би 700.000 православних Срба у Хрватској и Славонији и зар би 120.000 православних Срба у Далмацији могло подносити хегемонију римокатоличких Хрвата и Муслимана? Зашто г. Трумбић, Радић и друге сепаратисте не одговоре на ово питање, јер тек је важно знати њихово гледиште и на ово питање. Зацијело постоје и ту — два гледишта.

Италија и Бугарска.

Kad узмемо u obzir, da je u Italiji na vladi jedna skroz šovinistička stranka, koja vodi imperijalističku politiku, neće nam biti čudnovato izazivačko ponašanje Italije prema nama i njene otvorene veze sa Bugarskom i Magjarskom. Ona je nešto iskoristila u svoje svrhe paklenu mržnju »makedonstvujušćih« prema Srbiji. Ona nije šteditila svoje pare ni svoj ugled, nego je potpuno razbojničke bande u Bugarskoj, da obore zakonitu vladu Stamdolijsku, koja je iskreno željela da učini kraja upadima bugarskih komita u Makedoniji, da sredi ekonomske i političke prilike u zemlji i da stvori prijateljske odnose sa državom Srba, Hrvata i Slovenaca.

Italija, koja je prije svjetskog rata bila u vrlo lošem ekonomskom položaju, što svjedoče

mнога svakogodišnja iseljavanja u Ameriku, izašla je iz rata uvećana u teritoriji i u stanovništvu. Dobila je šta više oblasti u kojima žive većinom Hrvati i Slovenci - braća naše krvi i našeg jezika — na koje nije imala prava po principu samoopredjeljenja naroda. Pa ipak Italiji ni to nije dosta, jer polaže nadu na Dalmaciju. Ona se poziva na tradiciju, na nekadašnju Rimsku Imperiju i Mletačku Republiku, a zaboravlja, da u Dalmaciji osim mrtvih spomenika nema ništa više, jer danas u Dalmaciji žive svugde Srbi i Hrvati sa svojom slavnom prošlošću. U njoj je bila prva Hrvatska država, kolijevka Hrvata, u njoj je bila i Dubrovačka Republika. U njoj je cvjetala Slovenska kultura, cvjeta i danas, a cvjetaće u buduće.

Mi Italiju vrlo dobro razumijemo. Ona predviđa opasnost za svoju imperijalističku politiku, ako se kraljevina SHS. sredi i ojača, jer bi u tom slučaju imala jakog takmaca u međunarodnoj trgovini. Država SHS. je bogata u sirovinama, ima vrijedan i štedljiv narod i more. Kad bi Italija mirno posmatrala još 10—20 godina, da se u kraljevini SHS. razvija trgovina i industrija, da se srede unutrašnje političke prilike, da ojača kod Hrvata i Slovenaca svijest o narodnom i državnom jedinstvu, njen bi imperijalizam bio samo iluzija. Zato Italija neda, da se konsoliduju prilike u našoj državi, zato Italija prospira novac po Bugarskoj i Albaniji, zato draži protiv nas Bugare, Arnaute i Mađare. Ona budnim okom posmatra unutrašnju političku situaciju u našoj državi, te videći zategnutost između Srba i Hrvata, potpomogla je bugarske komite — razbojнике — i moralno i materijalno, da bi na silu došli do vlasti i da bi se nadalje vršili komitski upadi i pokolji po Makedoniji, za račun Italije. Njoj ništa više ne treba, nego samo to, da utiče s polja, da nas ometa u našoj ekonomskoj i političkoj konsolidaciji.

Italija je pošla stopama Austro-Ugarske i našla je saveznika u drskoj i lukavoj militarističkoj Bugarskoj Ferdinanda Koburga, ali ne i kod čestitih seljaka bugarskih. Ovom prilikom bugarsko lukavstvo neće uspjeti, izjaloviće se, jer je Srbija u Bugarskoj stekla dobro, ali gorko iskustvo, te će energično istupiti i primorati Bugarsku na poštovanje Neuillskog Ugovora, a Italija se vara, ako misli izmeggju Srba i Hrvata dovesti do rascjepa, jer ima još mnogo Hrvata, koji iskreno vole ovu krvlju stečenu državu, jer je ona i hrvatska kao što je i srpska.

Др. Нинчић о Бугарској.

У Народној Скупштини опозиција са демократима на челу дигла је велику грају на владу што није оружаном руком интервенирала у Бугарској. Особито су се истакли земљорадник Јоца Јовановић-Лижон и Св. Прибићевић. На све ове говоре у понедељак 18. о. мј. одговорио је министар др. Нинчић, који вели, да му није јасно, какву је акцију очекивала опозиција од владе. У бугарском преврату налази се повод за дипломатску и оружану интервенцију, у циљу, да се нови режим у Бугарској обори. Каже, да се оружана интервенција може разумети као рат, а Бугарска се у једном рату не може подијелити. Кад улазимо у рат, морамо имати и оправдане разлоге зато. Говорећи о демаршу у Софији каже, да је он био спремно за случај ако се утврди повреда нејског уговора. Да се тај демарш преда ми прво морамо утврдити и прикупити све потребито. Ми још не знамо да ли у Бугарској има више од 30.000 војника. За ову констатацију треба времена. То није била само наша дужност него и дужност великих савезника. Влада је прво морала, да се споразуми са савезницима, да измјене мисли, а то је потрајало неколико дана. Наглашује да је државе Румуније било коректно и савезничко, а исто и држање Чехословачке, иако она није везана уговором.

Свима организацијама Народне Радикалне Странке.

Посланички Клуб Народне Радикалне Странке на својој седници од 26. маја о. г. решио је, да се изврши реорганизација Народне Радикалне Странке у целој аемљи. Реорганизацијом руководиће Посланички Клуб преко Главног Секретаријата Народне Радикалне Странке, преко кога ће ићи и целокупна преписка.

Стога се препоручује свима Округним и Среским Организацијама, да приступе одмах реорганизацији свију Месних Одбора Народне Радикалне Странке у целој аемљи, која се има свршити до 1. августа 1923. г. После тога, до 15. августа 1923. г. имају се реорганизирати сви Срески Одбори, а до 1. септембра 1923. г. извршиће се конституисање Округних Одбора. Имена свих часника Народне Радикалне Странке, одбори имају одмах доставити Главног Секретаријату Народне Радикалне Странке — Београд — Скупштина, преко главног секретара г. дра. Вој. Јанића.

1. јуна 1923. год.

Београд.

Из Канцеларије Главног Одбора Народне Радикалне Странке.

За оружану акцију потребна је концентрација трупа. Ми је нисмо могли да наведемо само са војском на граници, јер се један нови рат води новом концентрацијом војске. Ми са 20.000 хиљада људи нисмо могли поћи на Бугарску. Преврат је изршен прије неколико дана, а мобилизација и кретање наших трупа тек би се сада извршило, а нас би питали у иностранству: камо идете, је ли повријеђен нејски уговор, јесте ли то утврдили? Стамболијски, кога хоћете да заштитите, већ је мртав. Тврдити да нови режим у Бугарској представља опасност јесте подржаваће теорије превентивних ратова, што нам је познато из историје аустро-угарско-српске. Аустро-Угарска је увијек тврдила, да је Србија опасност за њу. Ми смо у принципу против превентивних ратова. Да ли абила нова влада у Бугарској представља опасност за егзистенцију наше државе? Каква нам опасност пријети од Бугарске? Ми смо довољно и сами јаки да се одупремо свакој акцији. Акција са стране Бугарске била би само опасност за њу. Са стране опозиције се каже, да је ова нова влада у Бугарској дошла помоћу македонске организације и да с њоме подржава веу. То се дешавало и за вријеме Стамболијскога, па када су увидјели да она жели добре односе с нама, ми смо створили нишки спораум, али је нишки спораум само предлог акцији, сваки на свом територију. Бугарска влада г. Цанкова је изјавила, да ће поштовати све обавезе нејског спораума. Ми то можемо вјеровати или не вјеровати. Али повод интервенције може да даде тек онда, ако би се на бугарској граници покушао напад. На концу каже да Стамболијски није нашој држави дао Мakedонију, већ да је она извојевана и призната уговором.

РЕНАУ

Шта је народ?

Народ је душа; једно духовно начело. Двије ствари чине ту душу, то начело. Једна је у прошлости, друга у садашњости. Из прошлости је заједничко велико богатство успомена; у садашњости је пристајак, жеља да се живи у заједници, воља да се постојћу наслеђе развија. Народ, као и један човек, је дијело многих народа, жртава и пожртвовања. Обожавање предака је потпуно оправдано; они су начинили од нас ово што смо. Уначка прошлост, велики људи, истинита слава, јесу друштвени капитал за народну идеју. Имати у прошлости заједничку славу, имати данас заједничку вољу; продужити велика дјела предака — то су основне потребе да се буде један народ. Што су веће жртве, што већи болови, то већа љубав. Воли се кућа коју смо заједнички градили. За аемљу је најдешња она проста и кратка химна Шпартанаца: „Ми смо што ви сте; бићемо што сте ви“.

У прошлости, подијељена заједничка слава и страдања; за будућност, то исто. То двје више вриједи него заједничка имања и стратегијске границе... Трпјети у заједници: заједничке мучке вежу и уједињују боље него радост. Народна несрећа као успомена вриједи више него победа. Несрећа намеће дужности, заједничке напоре.

Народ је, дакле, велика заједница, коју веаује осјећање заједничких жртава које је поднио и које је вољан још подијети. Народ мора имати прошлост а у садашњости он представља пристајак и чисту, јасну жељу да живи у заједници.

Народно биће је свакидањи плевисцит, као што је човек вјечити доказ живота.

Посјет нашег Краља Чехословачкој.

Како јављају прашке новине, концем јула посјетиће Њ. В. Краљ Александар председника Чехословачке Масарика. У исто вријеме имао би доћи у Праг и румуњски краљ Фердинанд.

Одлуке Васелјенског Сабора.

Stigao je iz Carigrada u Bеоград g. Gavrilo Dožić, mitropolit crnogorsko-primorski i naš delegat na Vaselјenskom Saboru.

O njegovom dolasku obavjestio je odmah novinare G. Josif, mitropolit bitolјski i on je dao o radu Sabora ova obavјestjenja. Na Vaselјenskom Saboru u Carigradu riješavane su i riješene su u glavnom ove stvari: 1) kalendarsko pitanje, 2) reforma svešteničkog odјelja, 3) reforma posta, 4) reforma braka. Sem toga ruski patriјarh Tihon proglašen je za mučenika.

Kalendarsko pitanje riješeno je u našu korist i onako kako smo ni tražili. Što se tiče svešteničkog odјelja odlučeno je da svaki sveštenik van crkve i službe može da nosi obično gragјansko odјelje, prosto i pristojno. Za post je riješeno da bude srijedom i petkom. Preko godine samo 40 dana pred Uskrs. Ostale postove propisuje svaka autokelafna crkva prema svojim unutrašnjim prilikama i potrebama. U braku je od sad dozvoljeno krvno srodstvo sve do 4 koljena (prije je bilo do 3). Gjакonom ne može postati ni јedan mladić prije 21 godine a sveštenikom ne može dok ne navrši pune 24 god.

Sve ove odredbe i riješenja treba prije no što stupe na snagu da sankcioniše naš sveti sabor, koji će se sastati još u toku ovog mјесeca.

— У понедељак су службено започели преговори између талијанске и наше делегације.

— Председник маџарске владе Бетлен имао би доскора да посјети престонице Мале Антате.

— У ноћи од суботе на недељу почео је поново ригати вулкан Етна. У великој даљини околница је испуштен ас. а народ је у паници бјежао. Пријети опасност и Катанији. До сада је штета огромна.

Домаће вјести.

Преплатницима. Пошто се концем овога мјесеца свршава други тромјесец, односно пола године, то молимо сву госпуду преплатнике нашег листа да изvole обновили преплату, а оне, који нису до сада преплату подмирли, да је подмире до конач овога мјесеца. У противном случају бићемо присиљени да обуставимо шилжање листа, док ćemo имена дужника објелоданити. Г. преплатници из Сибеника могу преплату уплатити у администрацији листа (Нова Стампарија) svakог дана од 8—12 пр. под. те од 3—7 сати под. као и у Српској Bancи.

Из уредништва. Г. дописнике упозорavamo да нам шаљу само кратке и стварне дописе читљиво писане, по могућности латиницом, и на једној страни. Дописи који су предугачки и имају лићи карактер неће се моћи узети у обзир.

Јавне вјешбе Сокла. У недjelju послије подне на Poljани Краља Петра наш Сокло приредио је јавне вјешбе уз судjelовање Гредске Глазбе. Циљел Сибеник дошао је на Poljanу I са одушевљеним проматраоц изважанје појединих тацка. Ђенско чланство и мушки нараштај особито су се истакли, а такoђер су и други били добри. У ово кратко вриеме, што Сокло вјешба, показав је зајмјери развитак. Шо је пак врло лијепо, Сокло је окупио скоро сву младост, нишку и женску, у Сибенику, тако да он има највише чланова од свих друштва у граду.

Соклаки слет у Splitu. Мин. саобраћаја одобрио је повlasticу у пола цене на државним жељезницима свима члановима сокoлских друштва који желе учествовати на великом сокoлском слету, који приређује у Splitu сокoлска жупа (Split) 21. и 22. јуна о. г.

Оперетно постованје Народог Позоришта у Далмацију и Сибенику. Наше Народог Позориште за Далмацију у Splitu, које је пре неколико дана гостовало својом драмском трупом у нашем граду, гостоваће ових дана и са оперетским дјелом трупe.

Представе, како је већ било оглашено, биле су фиксиране за сриједу I четвртак, но услед невремена одгођене су за идућу недjelju и то: у понедjelјак 25. ов. мј. оперета »Sева« и у уторак, савремена оперета нашег младог умјетника Tijardovića »Pierrot Illo«.

Обе оперете доживјеле су у Splitu ове сезоне велики успјех, те се надamo, да ће исто тако успјети и у нашем Сибенику, којем се ево дава прилика, да први пут слуша оперетске продукције нашег Народог Позоришта за Трбуховију. Главне улоге играју гг. Milovanović, Drahовић, Jeremić, Gec, Pregare, Tijardović и Kolođinaс, те гје. Trбуховић, Malešević, Rucović и Katalinić.

Изложба женских ручних радња у учiteljsкој школи биће дне 28. и 29. јуна. Препорука се грађанству да у тој већем броју посети ову изложбу и види рад ученица, које се спремају да до коју годину ступе у народ као наставнице.

Конгрес Главног Saveза Српских Земљорадничких Задруга. Овогодшњи Конгрес Главног Saveза Српских Земљорадничких Задруга државе се у Sombору 29. и 30. септембра.

Дневни ред Конгреса објавиће се накнадно.

Забрана политичких застава. »Службене Новине« званични лист доносе наредбу владину, којом се забранује, да политичке странке и друштва смјују имати и носити нарочите заставе. Без дозволе министра унутрашњих дјела не могу се на приватним заставама истичати државни и племенски грбови.

Осуство војникама за вриеме жетве одобрено. Г. министар војни и морнарице издао је наредбу свим команданата, да се за вриеме овогодшње жетве пуштају кућана војници на двомјесечно осуство. Нарочито пак оне, који имају веће комплексе земље и локомобиле. Ово је наредбије ишодило из разлога, што је оскудича у младим радним снагама, а које се налазе на ослузњеној рука у војци.

Позив. На темељу наредбија Команде Војног Округа у Сибенику од 25. V. 1923. бр. 1542 позивује се сви гјаци рођени год. 1895 до 1901 који су у бишој Аустро-Угарској војсци свршили једногодишњи добровољачки курс и положили испит за чин резервног официра, а тај чин нису добили, већ су остали као кадети аспиранти, да се пријаве овој опцији (коба бр. 4) најдјалје до 28. јуна т. г. да даду потребне податке.

Ако се који од кадету аспиранту не пријави и не буде уписан у односни списак, те ради своје немарности и олаквог узимања изостане од вјешбе, одговарати ће војној власти.

Бројавне и телефоне вјести.

Нова влада у Бугарској.

Beograd, 19. јуна.

Данас је већ сигурно, да је Стамболијски мртав. Сомо njegова смрт није услједила онако како нова бугарска влада приказује, него је Стамболијски одма послје уапшенја био стрелјан. Selјачке масе настркане I без стега, брзо су охладиле за борбу, напустиле оруђе, послје неколико сукоба и покорице се новој влади. Најчудноватије је то, да Стамболијски није предвидио покрет, који ће га оборити и у смрт отјерати. До послједњег часа он није знао да му се ради о глави, а ипак такви покрети не организују се ни брзо ни тако невидљиво. Ради тога је смјешно преbacивати нашој влади, што није предвидио тај преврат.

Влада Cankова данас се учврстила у Бугарској. Али уза све то она се боји оружане интервенције наше Краљевине, те је ради тога упутило молбу у Beograd, да се не подузмиљу никакви кораци, који би слабилл положај владе Cankова, а са своје стране бугарска влада обећаје, да ће извршити све обавезе према нашој Краљевини. Далје Cankов изјављује да нова влада нема никакве везе са македонствувујућим I њм се учврсти да ће он немогућити. Влада демантује и вјести, да се у Солји мисли на Фердинанда I Радославова. Нови избори имали би се провести у септембру, на позве другом изборном систему. Све посланике на страни, осим оног у Паризу, који је признао нову владу, нова је влада смијенила као I delegate на loзанској конференцији.

Смрт Стамболијскога одјекнула је у Beogradу веома дубоко. Сви жеље за njegovим трагичним свршетком. Све новине доносе дуге некрологе писане веома симпатично.

Демарс, који је наша влада била спремила да преда у Солји, није успједио. Мала Антанта тј. Чехословачка I Румунска, те Grчка потписале су I сложице су се са демариом, али велика Антанта није на то пристала. То је своје држанје мотивирала да наша влада не моће да докаже тачно, да је бугарска влада повећала број војске I да то повећање значи опасност по мир на Балкану. Наша влада помно прати догођије у Бугарској и о њима хладно расуђује водећи рачуна о свим послједикама. У случају да би Фердинанд дошао у Солји или Радославов да би ступио у владу, наша би влада предузела енергичне кораке, као и у случају да се у бугарске стране покуша било каква акција против наше Краљевине.

Заруке краља Бориса?

BEograd, 20. Према вјестима из Солје потврђује се вјест о вјерици краља Бориса са румунском принцесом Ileanom. Вјенчања би се имала обавити у септембру ове године. У бугарским политичким круговима ове се вјести најразличитије коментаришу. Сматра се, да је ово био први корак, што је румунска влада узела онакав став према новој бугарској влади. Вјерује се да ће и наша влада признати нову бугарску владу.

Бугарски посланик у Beogradу.

BEograd, 20. Јучер је стигао у Beograd нови бугарски отпремник послата Митчев, а досадашњи посланик Ljuckанов је дао оставку. Нови посланик рекуће у Beogradу док наша влада не призна нову бугарску владу.

Станје у Бугарској.

BEograd, 20. Према вјестима из Бугарске станје се тамо поцело полako да консолидије. Бугарска је влада јучер прије подне огласила изванредним изданијима, да је станје у Бугарској потпуно нормално и да се selјаци враћају својим кућана.

Примљене дванаестине.

BEograd, 20. На сједниц fin. odbora примљен је у начелу законски нацрт о буџетним дванаестинама за јули, август I септембар у суми од 2.033.506.357 динара I 60 пара. Министар финансија је изјавио, да ће се до октобра домијети буџет и на тај се начин потпуно уредити наше финансије.

Изједначење плаћа.

BEograd, 20. Јучер за вриеме сједнице парламента одржана је сједница министарскога савјета, на којој је ријешено да министри Trifu-новић, Trilkовић, Markовић I Jankовић образложи комитет министара, који ће проучити војни I цивилни закон, закон о судијама I закон о саобраћајном особљу, у сврху изједначења плаћа свих државних намјештеника.

Провала Везува.

RIM, 20. Уз Etnu, јучер је провалио I Везув. Густи dim сулјига непрестано. Svијет у panici оставља куће I бјежи.

Наши дописи.

Makarska, 16. јуна.

(Uregљење I полјепање Makarske). Има томе пар мјесеци, да се мјесто Makarska дан за даном урегљује I полјепаје.

Обала је у цијелој дужини поправљена тако, те изгледа биљар, без I једне удубине, рупе, камичка или цаk паприца.

Нема ту више видјети никаквих предмета ни тргов. robe, дочим, I ако је промет у задње вриеме веома брз, сваки од мјесних трговача има налог, да робу одмах смјести у односне магазе.

Више улица је било поцпаћано или асфалтирано; неке старе теже су биле порушене; путеви изравнани; канализација питке воде I захода је такoђер била поправљена, а кућевластницама, који не држе у реду или им у кући у реду не функционира вода, бива водовод затворен до поправки.

Све одaje чистоћом I редом!

Кроз кратко вриеме тујем, да ће град бити лијепо расвијетљен новим лампама, које се већ изграђују, а посред града ће се саградити модерни подземни заход. Нова барбика, сва у камени и на најлијешем положају обале, скоро је готова.

Све је то хвалевиједно, а заслуга иде новоизабраном оп. управитиљу госп. Mibовилу Marinовићу, управнику д. д. »Sardina« у Makarskoј I одличном предсједнику тамошње организације Нар. Rad. Stranke. Очевидас.

Књижевност.

»Филипова љубакања«, роман од Октава Фејева. Управо је изашао тиском овај роман од гласовитог францеског романописца, који у извору има наслов »Le ајел де Филипе«. То је једно од најбољих дјела аутора чувених романа »Роман сиромашна владиха«, »Дневник једне жене«, »Поклоњница«, »Јадна Јазета« и других, који су у нашем преводу доживјели више издања, те их је наше ошћинство вазда читало са праном насладом. Овај роман је љубавна трилогија, у којој млади францески властелин из покрајине кроз замани лабиринт сиренског парижког друштва као кроз неко очистиљниште, улази у светиште славодобитне чисте љубави у којој открива традицијом посвећену сврху свога живота. Бљештава слика арнеочрактског и позоришног живота испреплетена је с умилјатом и ведром идиллом сеоске простодушности и честитости. Читане овога дјела, у којем се одразују све типичне одлике Фејева pjesничког стварања, не забуђује само машту, већ и у души оставља складан немарбирни дојам Цијена је дин. 15., поштом дин 18., а добива се у свим књижарама.

Стражк помораса. Изгледа да између помораса I бродовласника није дошло до споразума, те ноћас у поночи сви поморци ступају у стражк.

Продаје се кућа у Varошу са лијепа двориштем I вртом на лијепог положају. Обрати се на Нову Стампарију.

Вијести.

Кинески зид. Из Пекинга јављају, да је кинеска влада одлучила срушити кинески зид, који већ 2000 година стоји. Кинески зид је познат у свим народима као симбол савршенства границе и изоловања. У ствари то је једна од највећих грађевина свих времена. Дугачак је око 3000 километара (то је по врлици као од Лондона до Петрограда) горе три а доле осам метара широк. 200 година грије Христоса рођења, градио га је Краљ Хуанг-Ти да одбрани земљу од сјеверних разбојничких банда. Радили су робијаш и робови, а поред њих још и 300.000 војника тако да је за 15 година био готов. Тај зид има око 20.000 торњева за страже, али данас су већ порушени. За тај зид требало је толико камења и осталог материјала као за све зграде у Енглеској. Од тог зида могао би се направити један дуги 8 метара висок и 3 метра широк зид око цијеле земље у величини екватора. То је једино лудско дјело, према рачуну астронома, које се са мјесеца може простим оком видјети.

Земља стогодишњака. Примјетило се да у неким крајевима становништво дуже живи, у неким мање. Тражи се узрок тој разлици у дужини живота, ал мишљења су подјелиена. Као типичан примјер обично се узима Калифорнија, и на њој се покушава објаснити тајна дужег и краћег живота. Калифорнија има три

милиона становника и у том малом броју становника има преко триста стогодишњака. Неколицина од тих стогодишњака доживљује 120 година. Један Индијанац, који је живио у Калифорнији, доживио је чак и 150 година. Послије Индијанчеве смрти вршена је секција његовог трупа и пађено је, да је његова црна цигерица јако смањена, за двије трећине од нормалне цигерице, а слезена је остала још сама на половици од нормалне. Мисли се да дуг живот Калифорнијаца утиче тамошњи не-обично чист ваздух и умјерена клима.

Талијанска шпијунажа голубовима у Босни. Полицијска дирекција у Сарајеву добила је у понедељак једног ријетког хапше-ника: голуба листоношу, који се употребљава у шпијунске сврхе. У недељу је тај голуб ухаћен у Фојници, гдје га је спазио један чиновник, а упао му је у очи тиме, што је на једној ножици носио прстен од алуминија. На том прстену налази се број голуба и име станице, којој припада па се тако знаде, да је из Италије. Ово је већ други голуб овакве врсте који је у кратком размаку времена ухаћен у Босни. Пред мјесец и по дана такав је један голуб ухаћен у Гораждама. Интересантно је да су оба голуба из исте станице у Италији. Полиција и државна власт повела је опширну истрагу, која има да изнесе, да ли је голуб само случајно залутао

из Далмације, гдје како је познато талијанска шпијунажа развија највећу активност, или је талијанска шпијунажа протегла своје прсте и на Босну. Ни први ни овај други голуб нису имали никаквих саопћења.

Vlastiti proizvod kotlova (kazana)

za pečenje rakije, kotlovi za parenje rublja, sve vrsti, kao i primanje svih popravaka uz najjeftinije cijene, samo kod

S. STRILIĆ

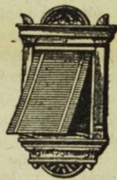
kazandžijska (kotlarska) radiona

Petrinjska - ZAGREB - Petrinjska
ul. 55. ul. 55.

Prva jugoslavenska tvornica žaluzija, roleta, drvenih i čeličnih kapaka

G. SKRBIĆ nasljednici BRAČA VIDAKOVIĆ

Telefoni: Ilica 40. ZAGREB Ilica 40. Telefoni: 4-92, 23-19. 4-92, 23-19.

Osnovana 1889.

Izraduje sve vrste roleta kao: čelične, drvene, platnene, pletene, rešetke, sunčane plakte i sve djelove za iste.

Zahtjevajte cijenike i proračune.

Tražimo zastupnike.

НОВА ШТАМПАРИЈА ШИБЕНИК

Штампарја је снабдевена свим модерним латинским и латинским писменима, те врснам стројевма на електричном погону. — Прва и последња све латинска и трговачка тискарница, те остале радње спадају у грађачку струку. — Складште тискарница од српске православне цркве и паролне веле. — Израда брза и точна.

НОВА ШТАМПАРИЈА ШИБЕНИК

Штампарја је снабдевена свим модерним латинским и латинским писменима, те врснам стројевма на електричном погону. — Прва и последња све латинска и трговачка тискарница, те остале радње спадају у грађачку струку. — Складште тискарница од српске православне цркве и паролне веле. — Израда брза и точна.

Slavenska Banka d. d. Zagreb, filijala Šibenik

Dionička glavnica Din. 50,000,000. a rezerve preko Din. 12,500,000. Uloži preko Din. 125,000,000.

FILIJALE: Beograd, Bjelovar, Brod n/S., Celje, Dubrovnik, Gornja Radgona, Kranj, Ljubljana, Maribor, Murska Sobota, Osijek, Sarajevo, Sombor, Sušak, Šabac, Velikovec, Vršac.

ISPOSTAVE: Rogaška Slatina (sezonska), Škofja Loka i Jesenje.

AGENCIJE: Buenos Aires, Rosario de Santa Fe.

AFILIJACIJE: Slovenska banka, Ljubljana; Jugoslavenska industrijska banka d. d., Split; Balkan Bank r. t., Budapest, Vaczi utca 35; Bankhaus Milan Robert Alexander, Wien I. Augustinerstrasse 8.

Obavlja sve bankovne poslove najkulantnije.

Uspješno se oglašuje u „Dalm. Radikalu“